

Proti zlorabi in napačnemu tolmačenju čl. 71. uradniškega zakona.

Že pri osnutku uradniškega zakona, pri razpravah v zakonodajnem odboru in v skupščini sami so povdarjali nešteti govorniki možnost zlorabe čl. 71. uradniškega zakona.

Zakonodajalec je imel pravico vstaviti omenjeni člen v uradniški zakon, saj država ne more vezati rok v slučaju nužne službene potrebe. Nismo pa mogli misliti da bodo s tem členom tako kruto teple državne uradnike baš politične stranke neljube, četudi v vsakem oziru korektno državne nameščence.

Kakor vselej tako je moral tudi tukaj občutiti učitelji najprej in najhujše moč partije po členu 71. Na podlagi omenjenega člena predstavljajo razni režimi učitelstvo in jim ni mar posledic ne škode ki jo trpe posamezniki, družine, stan in šola.

UČITELJSKA STALNOST.

Odstavek 6. člena 71. jasno govori, da odredbe o premeščanju ne veljajo za uslužbenca, ki im je s socialnimi zakoni zajamčena nepremestnost.

Učitelstvo ima zajamčeno stalnost po dosedanjih zakonih. Vendar kdo se ozira na to! Partijska potreba in zahteva je močnejša od zakona, je neizogibna službena potreba.

Od vseh premeštitev, in teh ni bilo malo v širni naši državi posebno še pri nas v Sloveniji bi lahko prešteli na prstih ene roke, ki so bile resnično utemeljene in novsem v skladu s čl. 71.

KDAJ NASTANE PRI UČITELJSTVU NEIZOGIBNA SLUŽBENA POTREBA?

Predvsem moramo ugotoviti dvoje. Učitelstvo ki si je pridobilo po triletnem službovanju stalnost v službi in potem razpisa tudi stalnost na službenem mestu, sploh ne more biti premeščeno po čl. 71. brez predhodne disciplinarne preiskave in obsodbe. Vsako premeščanje stalnih učnih oseb s stalnim učnim mestom je po čl. 71. protizakonito.

Teza se zavedajo tudi odgovorni čelniki sicer ne bi popravljali, kakor sami izjavljajo protizakonitosti, nastale po zlorabi omenjenega člena.

Stalne učitelje brez stalnega službenega mesta je možno prestaviti po čl. 71., a le na izpraznena mesta in to po neizogibni službeni potrebi.

KDAJ NASTANE PRI ŠOLI NEIZOGIBNA SLUŽBENA POTREBA?

Slučajev ni prav veliko. Ogledimo si nekatere slučaje:

Službeno mesto je bilo razpisano enkrat, morda dvakrat brez uspeha. Šola mora dobiti učno osebo. V tem slučaju nastane neizogibna službena potreba, oblast ima pravico poslužiti se čl. 71. in popolniti prazno mesto.

Ako po dohodu učne osebe ni mogoče takoj popolniti praznega mesta z razpisom, se mora poslužiti oblasti omenjenega člena, da se vrši na šoli nemoteno pouk.

NADOMEŠČANJE OBOLELIH UČITELJEV.

Isto velja za nadomeščanje obolelih ali po dovoljenem dopustu odsotnih učnih oseb.

Albin Čebular:

Šolske razstave.

(Bela Krajina.)

(Dalje.)

Prvotno je bilo namišljeno, da bi priredila črnomaljska sreska šolska razstava samo rokotvorna dela, no pa so se pridružili nehoti tudi risarski izdelki ter jo tako izpopolnili. Ta razstava bi imela res le zgolj lokalni pomen, da se jo ne bi udeležilo vse učiteljstvo sresa črnomaljskega, kar se je tudi zgodilo, ker je bila prirejena o priliki uradne učiteljske skupščine, katera se je vršila istodobno v Črnomlju.

Rokotvorna dela so bila najrazličnejša, kar bomo itak še omenili pri nadaljnjem poteku med izdelki posameznih šol.

Ker je bila prirejena taka razstava letos šele prvič, bi omenili nekaj malenkosti v nje izpopolnitev, oziroma zastopnejšo ureditev:

1. Dokler bo zastopana sreska šolska razstava, nam je v potrjenje krepak napredek belokranjskega šolstva, ker taka razstava je mozaik pestrega življenja, katero se zrcali vedno bolj.

2. Zastopana pa naj bo vsaka šola z gotovim številom izdelkov in sicer z odbranami.

Pri takih nameščanjih pa je paziti predvsem na one učne osebe ki so razpoložljive ali kojih premeštitev je iz kakega kraja po predhodni disciplinarni preiskavi neobhodno potrebna in nuja. Nikdar pa se ne sme izvršiti iz partijskih ali osebnih razlogov. Člen 71. ni in ne sme biti vrzel skozi katero naj vhaia neobojena čreda skrivaj na boljšo pašo.

DVE LETI MORA BITI VSAKDO NA SVOJEM MESTU.

Uslužbenec pa se tudi ne sme premeštiti iz kraja v kraj predno ne mineta dve leti službe v kraju iz katerega se premešča. Tako govori zakon v 4. odstavku čl. 71. Kako pa je v praksi? Koliko učnih oseb ima danes že več službenih mest kakor službenih let. Če je tako postopanje v korist šole in napredka naroda ne ozirajte se na učne osebe naj presojate tisti, ki so ustvarili te nezdave razmere.

S PREMEŠČANJI SE NE ŠTEDI!

Pa še nečesa ne smemo tu pozabiti. Na vseh koncih in krajih klic na štedenje. Je prav tudi mi smo za štedenje, to je lepa čednost za posameznika, kakor za državo. Ni pa to štedenje, če do nepotrebnem prestavljajo učitelstvo s kraja v kraj, da so že v prvih mesecih izčrpale vse zadevne ne baš majhne postavke iz državnega proračuna. Ne samo to. Država dolžna po vrhu vsega lepe vsote na selitvenih stroških, ki so nastali po zloupotrebi čl. 71.

Koliko dobrega bi bilo možno ustvariti s tem denariem, koliko revnim občinom bi lahko vsako leto sezidali nova šolska poslopja če bi uporabljali čl. 71. uradniškega zakona tako, kakor govori sam.

Pri tem pa bi zavladalo med učiteljstvom ono pomirjenje ki je potrebno za uspešno delo v šoli in med narodom. Kolikim učiteljskim družinam bi bila prihranjena žalost in beda.

KJE IMA UČITELJ SVOJO STALNOST.

Stalno službeno mesto si more pridobiti učitelj le potem razpisa. Po členu 71. je bilo tekom časa premeščenih tudi več učiteljev, ki so bili stalni na službenem mestu. Nastane vprašanje kje imajo ti učitelji sedaj svoje stalno službeno mesto, ali so ga sploh izgubili. Nekateri tolmačijo zadevo tako da so prenesli po čl. 71. imenovani svojo stalnost na novo službeno mesto.

Ako to temu tako potem je s takim naziranjem in postopanjem uničena stalnost na mestu in je vsako konkurenčno razpisavanje služb nepotrebno.

Odkločno moramo stati na stališču stalnosti potom razpisa. Kdor je imel stalno mesto po razpisu, pa je bil prestavljen po čl. 71., obdrži svojo stalnost na prvotnem mestu do tedaj dokler ne dobi z razpisom novega službenega mesta.

O vsem vprašanju ni pri nas nikake jasnosti. Vsa si tolmači po svoje ali pa si sploh nič ne tolmači in dela po svoje.

3. Sreski upravi naj bi se javilo tako nekako koncem maja število del, njih kakovost ter eventualne predloge v izpopolnitev.

4. Šole naj bi, vsaj manjše predmete iz rokotvornega pouka in risarske izdelke poslane uradno-poštne prosto kot učila na šolsko upravo, kar bi pomagalo do prirastka vseh šol, kateri se ne bi izvršil v obratnem slučaju v taki polnosti, ker povzročata razne neprilike, tudi vremenske, dolgo pot itd.

5. V Črnomlju obstoja »Podmladek Rdečega križa«, kateri naj bi vzel razvrstitev del ter tudi preskrbel vrnitev.

Učiteljstvo ob taki razstavi več pridobi, kakor če bi prečitalo tri vrhane kupa referatov! kateri pa seveda niso iz vzeti.

Črnomelj.

Velik napis pred vhodom šole je naznanil razstavo šolskih del, katera so bila razstavljena v šoli. Goste stopnice so nas popeljale v drugo nadstropje, kjer smo vstopili v sobo — kar mrgolelo je izdelkov: na desni so bila dela iz rokotvornega pouka, na levi pa ženska ročna dela. Na stenah so pa še dobili svoje mesto okusno izdelani ovitki za risbe in risarska dela obrtne šole.

Rokotvorni pouk. Rokotvorni pouk se goji z vso vnemo, kakor na malokateri

Nuino je tedaj potrebno, da izda komisija za tolmačenje zakonov točno odločbo glede stalnosti onih učiteljev ki so bili nameščeni potom razpisa a pozneje prestavljeni prostovoljno ali neprostovoljno po členu 71. na drugo službeno mesto.

Splošne vesti.

BREZ ZAMERE!

Pod zgorajšnjim naslovom sem bil lansko leto napisal članek ki ni prišel v list. Ko sem pa danes slučajno dobil porumenele liste v roko, sem jih prebral in opazil, da je njihova vsebina prav tako važna kakor je bila pred dobrim letom.

Zato sem se spravil nad ogrodje in ga novo oblekel da končno zagleda beli dan in vzdigne prah katerega se moramo preie ali sleje znebiti. Marsikdo mi bo morda tudi malo zameril, toda ne plaši me prav nič, za vsak odgovor, za vsako utemeljitev bom nasprotno hvaležen, vsaj malo poboljšanja pa tudi prav gotovo ne izostane.

Spomnim se davnih dni. Priromal sem dol na Dolenisko nekam da učim »i«, »n«, »u«. Starejši tovariš me je takoj prvi dan prijel pod roko in šla sva po celi okolici od šole do šole, da smo bili z vsemi tovariši v hitu ne samo dobri znanci, temveč iskreni prijatelji. Za to sem mu še danes hvaležen. Te prelene navade se držim. Za prvo dolžnost v novem službenem kraju smatram, da se učitelj ali učiteljica seznanji z vsemi tovariši v okolici. Teza nazora ni današnji učiteljski naraščai. Mladi učitelji in učiteljice smatrajo take in enake stvari za nepotrebne in jih ne vrše. Pa nanese slučaj, da česa potrebujejo in potem je situacija naravnost fatalna. Zgodilo se je. Nekdo potrka na vrata. Vstopi. Želite? Odgovor: »Oprostite, jaz sem ta in ta pa prav lepo prosim če ste tako dobri in mi daste to in to tiskovino ki in nuino potrebujem.« Seveda sem tako dober in dam. Mislim si pa, zraven svoje. Pol leta in že več službuje v kraju na il ni nihče pokazal pot, da bi se spoznali. Potreba pa ne pozna šale in to napoti k dolžnosti ki jo je iz katerekakoli vzroka opustila. Čut tovariške vzajemnosti je skoro nerazvit in brez neze.

Druza zadeva ni prav nič manjše važnosti. Mislim namreč na romanje mladih tovarišev in tovarišic ob vsaki najmanjši priliki v Ljubljano in zopet v Ljubljano. Resnična potreba gotovo ne znaša 20% tega, kar se danes godi. Ob nedeljah in sobotah bi morala železniška uprava takorekoč pojačati garniture, da bi mogla zadostiti zahtevi udobnega potovanja občinstva katerega velik, prevelik del je sestavljen iz našega stanu. In posledice? Sobota je za pouk z mislimi na Ljubljano jednaka skoro ničli, ponekdik ni boljši. Otroci in starši to prav dobro opazujejo in potem imate priliko slišati v vlaku ali kje drugje različne pogovore, ki niso nam niti malo v čast. Dva gospoda porotnika sta se zadnjič nasproti meni pogovarjala tako lepo o tem predmetu, da sem sramu zardeval za grehe drugih ki tega ne poimnujejo. »Ko sem jaz hodil v šolo smo imeli enega učitelja, na smo znali več kakor pa zna danes moj poglavec, ki hodi v šolo.

šoli. V šoli je delavnica t. j. posebna soba, katera je opremljena s strugalno mizo, strojem za struženje, potrebnim orodjem, tako da je mogoče pri delu res nekaj prijeti v roke.

Mizarstvo. Zastopane so bile same uporabne reči v naravni velikosti. Toporišča, ročice, samokolnice, lestva, zložljivi stolček in stol-naslonač, kateri zadnji so kaj malo v uporabi, pa popolnoma enostavni, res uvaževanja vredni.

Pletarstvo, skoraj bi rekli, da prevladuje. Tako je vse natančno izvršeno, kakor da bi ravnokar prinesli iz prodajalnice, da, skoraj ne bi verjeli, da so izgotovili učenci. Tu vidiš sloko stojalo za vlaganje cvetic, tam zopet podolgovato za prtilične, med njimi razne košarice za na trg in za papir ter škatle, pletene z rafijo.

Kartonaža pa zavzema dela — ve-zavo knjiž izdelavo raznih geometrijskih teles — posebno nazorno je izvršen »Pytagorov izrek«, pa tudi lepljenje ni izostalo.

Po razstavi so bila dela razprodana v obliki srečolova, kateri je prinesel precej velik kupček, tako, da je osigurana materijal za prihodnje leto, če ne povsem, pa vsaj delno, tako, da bo ena skrb manj.

Ženska ročna dela so bila razložena po mizah ter so zavzemala drugo polovico sobe. Omenili bi:

kier je 8 učiteljev in učiteljic, tako jo je mož rezal in brli norce iz nedeljskih romarjev, da se mu je vse v vozu smejalo. In ta Ljubljana je dalje kriva da vse kulturno delo med prostim narodom počiva da mladi učitelji z malimi izjemami ne uživajo tistega spoštovanja, ki bi ga morali imeti.

Njihovi pogledi so bili obrnjeni na drugo plat življenja kakor pa na poklic, ki ga ne vrše radi njeza samega, temveč za smatrajo za nekaj predhodnega. Toda napačno je tako gledanje in čas je že da sami to uvidimo in popravimo čimpreje. Vse prilike so take da moramo narod vzgajati za največje varčevanje varčevanje pa gotovo ne tisti, ki teka nprav ob vsaki priliki in brez resnične potrebe v Ljubljano, samo zato da morda sedi v Zvezdi in gleda promenado.

Veliko bo razburjenje, pa ne brigam se povedal bom še eno. Poštenje zahteva tudi v malenkostih največjo tankovestnost. Dnevi zborovanja so pouka prosti za tiste ki se zborovanja udeležijo. Neka šola je naznanila da se vse učiteljstvo udeleži zborovanja. Šolo so zaprli, na zbor na ni bilo vseh. Posledica je bila da smo dobili poostren odlok prosvetnega oddelka, da se morajo 8 dni prei imenoma naznaniti vsi udeleženci. Kaj je zopet to? Za grehe drugih trpe zopet nedolžni. Ali si moremo misliti, da so taki ljudje med nami? So toda biti ne smejo. Če hočemo svoj ugled ki je pri ljudstvu silno padel dvigniti, moramo te grehe nuino popraviti. Kako? Vse ki tako polmuljejo nalogo učitelja in vzgojitela, moramo s podukom, zlepa ali zgrda pripraviti da bodo bili vzvišeno pojmovali svojo službo, ali pa naj jo prepu- ste drugim.

V Tržiču, 23. septembra 1926.

Albin Laovic.

— Načrt šolskega zakona za osnovne šole. Poverjeništvu je prejelo iz Beograda od UJU projekt novega šolskega zakona, ki ga namerava Izvršni odbor UJU predložiti ministru prosvete g. M. Trifunoviću. Načrt je isti kakor je bil priobčen v »Učit. Tov.« šte. 22 od 4. junija 1925, samo da so vani vnešene izpremembe ki jih je sprejela skupščina UJU v Subotici. Izpremenjena so tudi nekatera druga mesta. Izvršni odbor UJU je razposlal načrt vsem poverjeništvom, da ga prouče in stavijo nani svo- je pripombe. Pov. UJU Ljubljana bo stavilo svoje pripombe v zmišlu zahtev ki so jih izrazila lansko leto okrajna učiteljska društva in v to sklicana anketa. Delo namerava izvršiti poverjeništvu v 5 do 8 dneh. Minister prosvete namerava predložiti načrt skupščini na jesenski zasedanji.

— Zopetni poizkus znižanja draginskih doklad in zvišanja službene dobe. Listi poročajo sledeče: Glasom osnutka novega finančnega zakona naj bi se draginski doklade ponovno znižale povprečno za 25 do 30% tako da bi doseglo skupno znižanje 50 do 60%. Vzporredno s tem naj bi se zvišala službena doba za učitelje in profesorje na 35. za ostalo uradništvo pa na 40 let — V koliko odgovorja ta vest istini, nimamo avtentičnih podatkov.

— Nuini ukredi proti krivicam, ki se gode učiteljem-vojakom. Opozorjamo na članek in tozadevne predloge, ki jih

Kvačkanje: različni vzorci, čipke, vstavki, torbice, volnene garniture, obstoječe iz čepic, jopic, šalov.

Pletenje je obsegalo vse vrste nogavic, rokavice za umivanje in brisače.

Pisano vezenje: križni ubod, stebličasti ubod tkaničenje in ploščato vezenje. Dalje so bili razstavljani stenski prtiči za kuhinjo, manjši prtiči, namizni prti, brisače, predpasniki, blazine različnih vzorcev in zavese.

Šivanje posteljnega perila, kombineže, žepni robci, prevleke za blazino ter posteljna pregrinjala.

Dela so bila opremljena z narodnimi ornamentami, prav dobro tehnično izdelana po najnovejših vzorcih iz »Ženskega sveta«.

Vse preveva natančnost in snaga; dasi je bilo razstavljeno mnogotero, vendar ni bilo opaziti nikake površnosti, kar je pač pri nekaterih učenkah v navadi. Ko bo zapustila učenka šolo, bo imela res pravi upogled v vse vrste del in se bo znala vedno prav obrniti, saj je predelala vse, kar bo potreba za njo in tudi okras stanovanja; razvija se ji tudi pravi čut do lepote, katera naj jo spremlja skozi življenje.

(Dalje prih.)